

Etnedal kommune
Minst og best

Planprogram for revidering av kommuneplanens arealdel

2026 - 2036

Utkast datert 17.02.2026, revidert 22.09.2026

Innhold

1. Innledning.....	3
Kommuneplanen - kort forklart.....	3
Planprogrammet - kort forklart	3
Bakgrunnen for revideringen.....	3
2. Formål med planarbeidet	4
3. Premisser og føringer for planarbeidet.....	5
Lovverk	5
Internasjonale føringer	5
Nasjonale føringer	5
Regionale føringer	6
Kommunens relevante mål og føringer	6
4. Kunnskapsgrunnlag.....	7
5. Hovedtemaer i revideringsarbeidet	8
Planvask.....	8
Metodikk for planvasken	9
Næringsarealer	9
Boligarealer.....	10
Fritidsboligarealer.....	10
Masseressurser.....	10
Arealer for fornybar energi.....	10
Bestemmelser og retningslinjer.....	11
6. Konsekvensutredning og ROS	12
Konsekvensutredning	12
Risiko- og sårbarhetsanalyse	12
7. Planprosessen – organisering, framdrift og medvirkning.....	13
Organisering av planarbeidet	13
Framdriftsplan	13
Medvirkning	14

1. Innledning

Kommuneplanen - kort forklart

Kommuneplanen er kommunens overordnede, helhetlige styringsverktøy og inneholder to deler: en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen fastsetter kommunens mål for samfunnsutviklingen og kommunale tjenester. Kommuneplanens arealdel fastsetter arealbruk i planperioden.

Kommunestyret fastsetter, gjennom vedtak av kommuneplanens arealdel, hva som er tillatt arealbruk, og hvilke restriksjoner som gjelder, gjennom blant annet arealformål, hensynssoner, temakart, bestemmelser og retningslinjer. Arealdelen er juridisk bindende og det overordnede styringsdokumentet for arealpolitikken i kommunen. Arealdelen skal dessuten gi forutsigbarhet for videre planlegging og saksbehandling. På denne måten sikres utbyggere, innbyggere og andre aktører kunnskap om hvordan kommunens arealutvikling og vern skal være i årene som kommer.

Planprogrammet - kort forklart

Dette dokumentet er et planprogram for arbeid med revisjon av kommuneplanens arealdel. Planprogrammet er ikke et planforslag, men heller en «oppskrift» på hvordan kommunen skal legge opp planarbeidet. Planprogrammet angir hvilke temaer som skal undersøkes og utredes, samt hvordan medvirkningen skal foregå. Planprogrammet skisserer arbeidsoppgaver på et overordnet nivå.

Dokumentet tydeliggjør:

- formål med planarbeidet
- utredningsbehov
- plan- og medvirkningsprosess med frister og deltakelse

Bakgrunnen for revideringen

Kommuneplanens arealdel 2019-2029 ble vedtatt i 2019 og har nå virket i seks år. I forbindelse med utarbeiding og vedtak av kommunal planstrategi 2024-2027 ble det gjort en vurdering av behovet for å revidere arealdelen. Planstrategien sier følgende om kommuneplanens arealdel:

2.2. Kommuneplanens arealdel

Gjeldende arealdel til kommuneplanen ble vedtatt i 2019, og gjelder for perioden 2019 – 2029. Kommuneplanens arealdel gir føringer for disponering av arealene.

[Kommuneplanens arealdel 2019 - 2029 Plankart](#)

[Kommuneplanens arealdel 2019 - 2029 Bestemmelser](#)

Kommuneplanens arealdel oppleves som godt oppdatert, og er et effektivt styringsverktøy i arealforvaltningen. Det er kommunens vurdering at den i hovedsak bør videreføres som den er, men at det vil bli behov for en viss revidering/endring, for å tilpasse den til en ny samfunnsdel og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Nivået på endringen vil fastsettes i forbindelse med planprogrammet for endring av arealdelen.

Videre er kommuneplanens samfunnsdel nylig revidert. Denne har flere mål og strategier som har betydning for arbeidet med arealdelen.

2. Formål med planarbeidet

I plan- og bygningslovens formålsparagraf heter det som følger:

«Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.»

Dette er formålet med all planlegging etter plan- og bygningsloven.

Videre kan formålet med denne revideringen av kommuneplanens arealdel defineres som følger:

- Ha en oppdatert og aktuell arealdel.
- Legge til rette for bosetting og næringsutvikling.
- Følge opp føringer i kommuneplanens samfunnsdel og andre vedtatte kommunale planer.

3. Premisser og føringer for planarbeidet

Lovverk

Plan- og bygningsloven bygger på prinsippene om lokal folkevalgt styring, desentralisering av myndighet, medvirkning fra befolkningen og samarbeid med berørte fagorganer. Loven gir bestemmelser om organisering av planarbeidet, samarbeid, deltakelse og planbehandling.

Kart- og planforskriften har regler og standarder for framstilling av plankartet.

Forskrift om konsekvensutredninger skal sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om, og på hvilke vilkår, planer eller tiltak kan gjennomføres.

Internasjonale føringer

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030 skal være førende for å kunne møte vår tids største utfordringer.

Fordi bærekraftsmålene er utarbeidet med fokus på globale utfordringer er en viktig del av kommuneplanarbeidet å «oversette» målene til lokal kontekst og relevans. Bærekraftsmålene er godt forankret i kommuneplanens samfunnsdel som arealdelen skal bygge videre på.

Nasjonale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Fylkeskommunene og kommunene skal følge opp de nasjonale forventningene i planstrategier og planer.

Det er lagt vekt på fem hovedområder i de nasjonale forventningene:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraft og verdiskaping
- Klima, natur og miljø for fremtiden
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Videre legger følgende nasjonale retningslinjer føringer for planarbeidet:

- Statlige planretningslinjer for klima og energi (2024)
- Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (2025)
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging (1995)
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994)

Regionale føringer

- Regional plan for klima, energi og miljø (2023)
- Regional plan for samfunnstryggleik (2023)
- Regional plan for verdiskaping i Oppland (2018)
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021
- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for samferdsel i Oppland (2018)

Kommunens relevante mål og føringer

Kommunal planstrategi 2024-2027

Etnedal kommunestyre vedtok planstrategien i september 2024. Planstrategien er en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutviklingen, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av samlet kommunalt planbehov i perioden.

Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2035

Kommuneplanens samfunnsdel har vedtatt følgende fire satsningsområder:

- Beredskap og samfunnssikkerhet
- Befolkningsutvikling og næringsutvikling
- Framtidig tjenestelevering og økonomisk bærekraft
- Miljø, naturverdier og arealbruk

Innenfor disse satsningsområdene er det vedtatt flere mål og strategier som er førende for revideringen arealdelen.

Kommunedelplan for klima og energi 2024-2034

Planen inneholder mål og tiltak for energi, klima og klimatilpasning. Planen gir føringer for både arealbruken og utforming av planbestemmelser.

Plan for vannmiljø og kommunalt VA (under arbeid)

Planen vil inneholde mål og handlingsdel for forvaltningen av vannressursene i kommunen, samt være hovedplan for kommunalt vann og avløp. Dette vil bidra med kunnskap til, og være førende for, kommuneplanens arealdel.

Kulturminneplan for Etnedal 2019-2025

Planen gir en oversikt over viktige kulturminner innenfor kommunen sitt ansvarsområde, det vil si bygningsmasse og minner fra nyere tid. Videre har den en oversikt over prioriterte kulturminner med forslag til forvaltning og tiltak.

Kommunedelplan for naturmangfold 2019-2029

Planen gir en helhetlig oversikt over verdifulle naturområder og arter i Etnedal, og vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget ved vurdering av blant annet utbyggingsområder sine konsekvenser for naturmangfoldet.

Kommunedelplan for kultur og fritid 2022-2030

Planen inneholder både overordna målsettinger for kultur og fritid i kommunen, og konkrete fysiske tiltak for å nå målene. Gjennomføring av enkelte tiltak kan kreve at det legges til rette for arealbruken gjennom kommuneplanens arealdel.

4. Kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet vil være:

- Utbyggingstakt de siste årene og kommunens planreserve.
- Folketallsutvikling siste årene og framskrivninger.
- Det offentlige kartgrunnlaget og ev. andre aktuelle databaser.
- Areal- og naturregnskap for Innlandet.
- Kommuneplanens samfunnsdel med bakgrunnskunnskap, samt gjeldende kommunedelplaner.

Behov for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget kan oppstå undervegs i planarbeidet

5. Hovedtemaer i revideringsarbeidet

Planvask

Det vil bli gjennomført en planvask i forbindelse med revideringen av arealdelen. Planvasken vil omfatte alle vedtatte reguleringsplaner, samt alle uregulerte byggeområder som ligger inne i dagens arealdel.

Begrepet planvask finnes ikke i lovverk, forskrifter eller i den siste utgaven av Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 fra regjeringen. De nasjonale forventningene sier imidlertid følgende:

«Ved revidering av kommuneplanens arealdel, vurderer kommunen om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnssikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster.»

Planvask betyr i praksis at man vurderer om gamle planer må revideres; vaskes, slik at de blir mer i tråd med nye krav og ønsket politikk. Både tidligere godkjente reguleringsplaner og godkjente utbyggingsområder gjennomgås for å vurdere om de skal videreføres slik de er, endres eller oppheves/tas ut av arealdelen.

Planvasken følger opp kommuneplanens samfunnsdel, der følgende strategi er vedtatt:

«Kommunen skal vurdere kommuneplanens arealdel med bakgrunn i ny kunnskap og nye behov.»

Videre er det i kommunedelplan for klima og energi sagt at planvask er et mulig tiltak for å redusere klimautslipp.

Følgende hensyn skal vurderes i planvasken:

Naturmangfold

Planene vil bli sjekket opp mot registrerte naturverdier i Artsdatabanken, Miljødirektoratet sin Naturbase og inngrepsfrie naturområder (INON). Konflikt med viktige naturverdier gjør at planer enten bør endres eller oppheves.

Vannmiljø

Vannforskriften fastsetter miljømål for alle vannforekomster i Norge. Dersom vedtatte planer og utbyggingsområder er i konflikt med miljømålene, kan det være behov for å endre eller oppheve disse.

Myr

Myr har flere funksjoner. De er karbonlager, de er viktige for det biologiske mangfoldet og er viktige med hensyn til klimatilpasning. For planer som har byggetiltak som berører myrarealer registrert i AR5, må det vurderes om de skal endres eller oppheves.

Friluftsliv

Planene må vurderes opp mot kunnskap om eksisterende stier og løyper, og om de er i konflikt med, eller hindrer atkomst til, viktige friluftsområder. Kommunens kartlegging og verdsetting av friluftsområder legges også til grunn for vurderingene.

Kulturmiljø

Planene vil bli sjekket opp mot registrerte fredete kulturminner og prioriterte kulturminner i kommunens kulturminneplan. Konflikt med fredete eller prioriterte kulturminner gjør at planer enten bør endres eller oppheves.

Jordbruk

Planene sjekkes opp mot jordbruksarealer i AR5 og mot kartlaget «dyrkbare jord». Videre må det vurderes om utbygging av planene på annen måte kan ha negative konsekvenser for eksisterende jordbruksdrift.

Skog

Planene sjekkes opp mot produktive skogarealer i AR5. Dersom utbygging er i konflikt med produktive skogarealer, bør det vurderes om planen skal endres eller oppheves. Det skal legges størst vekt på å unngå nedbygging av høybonitet skog.

Reindrift

Planene sjekkes opp mot registrerte beiteområder og trekkveger for reindrift.

Samfunnssikkerhet/klimatilpasning

Planer og utbyggingsområder må sjekkes mot ny kunnskap om samfunnssikkerhet. Aktuelle databaser å sjekke er aktsomhetskart for ras, skred og flom, kartlagte fareområder og dreneringslinjer.

Planens alder/nøyaktighet og et formålstjenlig utbyggingsmønster.

Det gjøres en vurdering av om planene har utdaterte bestemmelser, unøyaktig kartgrunnlag eller ligger i et område som det ikke er hensiktsmessig å bygge ut i.

Metodikk for planvasken

Det gjøres i første omgang en gjennomgang av alle byggeområder og reguleringsplaner der konflikter sjekkes mot relevant kjent kunnskap i ulike databaser som beskrevet ovenfor. I tillegg beskrives det potensielle konflikter og behov for mer kunnskap. Dette gjøres av fagpersoner i kommunen. Resultatet skrives inn i et skjema for hvert område og de merkes grønne, gule og røde etter følgende kriterier:

- Grønt - Ingen konflikt
- Gult - Noe konflikt, vi vurderer at tilpasning er mulig gjennom planendring
- Rødt - Stor konflikt, vanskelig å tilpasse

Denne gjennomgangen brukes som grunnlag for å hente inn ny kunnskap om de områdene der det er behov for det, og videre som grunnlag for å foreslå om områder eller reguleringsplaner skal videreføres eller tas ut i forbindelse med revideringen av kommuneplanens arealdel.

Endelig oppheving av reguleringsplaner kjøres som en egen prosess parallelt eller i etterkant av behandlingen av kommuneplanens arealdel.

Næringsarealer

Kommuneplanens samfunnsdel har vedtatt mål om at kommunen skal bidra til å ta vare på de næringene vi har, og være en tilrettelegger for nyetableringer. Det skal derfor vurderes om man kan finne mer attraktive og aktuelle arealer for næringsvirksomhet, og det inviteres til innspill fra

grunneiere, næringsliv og andre interesserte. Det er aktuelt å se etter næringsarealer langs, eller med kort atkomst fra, fylkesveg 33, og med annen nødvendig infrastruktur tilgjengelig, herunder tilgang på energi og nettkapasitet. Muligheten for fornybar energiproduksjon knytta til næringsvirksomheten skal også vurderes.

Det er behov for godkjente områder for både midlertidig lagring og permanent deponi av rene masser. Slike områder bør helst ligge i nærheten av utbyggingsområder.

Boligarealer

Gjennom planvasken vil også arealer satt av til eller regulert til boligformål bli revurdert. Det kan bli aktuelt å ta inn nye arealer som kanskje er mer formålstjenlige, aktuelle eller attraktive. Dette må også vurderes opp mot kommuneplanens samfunnsdel sine mål om befolkningsutvikling. Videre må det vurderes om det trengs nye boligarealer for å dekke behovet for boliger i alle livsfaser. I budsjettvedtaket for 2025 ble det vedtatt at det bør vurderes boligtomter i Steinsetbygda. Dette vil bli fulgt opp i planarbeidet. Det inviteres til innspill på nye boligområder fra grunneiere og andre. I tillegg vil kommunen jobbe aktivt med å finne gode og attraktive arealer for boligbygging.

Fritidsboligarealer

Etnedal kommune har i dag ca 1200 ferdig regulerte hyttetomter. I tillegg kommer arealer som er satt av til framtidig utbygging i arealdelen, men som ikke er regulert enda. Totalt areal av de uregulerte områdene er ca 640 daa. Av tomtereserven på ca 1200 i ferdig regulerte områder, ligger ca 670 tomter i områdene Lenningen (310), Bakkebygda (254) og Fjellsbygda (112).

Selv om planvasken kan komme til å redusere tomtereserven, er det ikke behov for å ta inn nye områder for fritidsbebyggelse, eller å fortette eksisterende områder, i kommende planperiode. Dette begrunnes med at planreserven er såpass stor og mange av disse områdene vurderes som fremdeles aktuelle og attraktive. Kommunen vil derfor ikke invitere til innspill på verken nye områder eller fortetting i denne planrevisjonen.

Masseressurser

Tilgang på byggeråstoff er avgjørende for å kunne realisere planlagte utbyggingstiltak. Planarbeidet må derfor sørge for at det er satt av nødvendige arealer for uttak av masser innenfor fornuftig transportavstand til utbyggingsområder. Planvasken kan innebære at arealer som ligger inne i kommuneplanen i dag enten tas ut eller videreføres. Nye arealer for masseuttak kan være aktuelt å ta inn dersom framtidig utbygging tilsier det.

Arealer for fornybar energi

Arealer for fornybar energiproduksjon er et aktuelt tema i mange kommuner. I Etnedal kommune har det ikke vært noen initiativ for å ta i bruk arealer til slike tiltak. Planarbeidet vil derfor ikke aktivt se på nye arealer til dette, men det bør utarbeides gode bestemmelser og retningslinjer for å kunne håndtere eventuelle søknader eller initiativ som kommer i fremtiden.

Bestemmelser og retningslinjer

Kommunens erfaringer med arealdelen vedtatt i 2019, er at det kan være behov for noen mindre justeringer og tillegg i bestemmelser og retningslinjer. Mål, tiltak og strategier i nyere vedtatte kommunale planer kan også gjøre at endringer i bestemmelser og retningslinjer bør vurderes.

Foreløpig ser vi behov for å endre på følgende:

- Retningslinjer for bruksendring
- Retningslinjer for deling av tun og støl fra landbrukseiendommer
- Retningslinjer og bestemmelser om solcelleanlegg
- Krav til atkomstveger til hytter og boliger
- Retningslinjer for båthus
- Definisjon inngjerding, uteoppholdsareal
- Bestemmelser om spredt boligbebyggelse
- Retningslinjer for dispensasjonsbehandling
- Bestemmelser om maksimal størrelse på hytter og tomter, jf. kommunedelplan for klima og energi
- Bestemmelser om håndtering av overskuddsmasser

Andre behov for endringer i bestemmelser og retningslinjer vil kunne dukke opp underveis i planprosessen.

6. Konsekvensutredning og ROS

Konsekvensutredning

I henhold til forskrift om konsekvensutredninger skal kommuneplanens arealdel alltid konsekvensutredes når planen fastsetter rammer for framtidig utbygging eller endring av blant annet større masseuttak, nye bolig- og fritidsboligområder og næringsområder.

Både konsekvensen av utbyggingsområdene, endringer i forhold til gjeldende plan og konsekvensen av de samlede arealbruksendringene, skal undersøkes og dokumenteres. Konsekvensutredning av ny arealbruk vil i hovedsak bygge på eksisterende kunnskap om miljø og samfunnsforhold, men vil bli supplert med fagutredninger ved behov.

Det er kapittel 5 i forskrift om konsekvensutredninger som legger føringer for hvilke temaer som skal utredes og metodikken. Det må vurderes for hvert tilfelle hvilke temaer som er relevante blant de som er listet opp i § 21. De mest aktuelle temaene for dette planarbeidet vil være naturmangfold, klimapåvirkning, kulturminner/kulturmiljø, friluftsliv, vannmiljø, samfunnssikkerhet og landbruk.

Det skal benyttes anerkjent metodikk i konsekvensutredningen.

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Det skal gjennomføres en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) jf. plan- og bygningsloven §§ 3-1 pkt. h og 4-3 ved alle arealplaner, som vil være en del av avgjørelsesgrunnlaget for kommuneplanen.

Dersom det ikke er krav om utarbeiding av reguleringsplan i et utbyggingsområde foreslått i KPA, skal det utarbeides ROS-analyse som viser alle risiko- og sårbarhetsforhold som er av betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformålet, og om utbyggingen kan medføre endringer i risiko- og sårbarhetsforhold.

7. Planprosessen – organisering, framdrift og medvirkning

Organisering av planarbeidet

Det er kommunestyret som er planmyndighet og som har det politiske ansvaret for den overordna planleggingen i kommunen. Politisk behandling gjennomføres i tråd med kommunens delegasjonsreglement og plan- og bygningslovens regler.

Administrativt vil planarbeidet organiseres på følgende måte:

Prosjektleder: Planavdelingen

Prosjektgruppe: Planavdelingen

Styringsgruppe: Kommunedirektørens ledergruppe

Det er ikke behov for å opprette en egen referansegruppe i forbindelse med planarbeidet. Andre fagpersoner i kommunen vil bli involvert ved behov, for eksempel fra teknisk drift, kultur, helse og skole.

Framdriftsplan

Fase i planprosessen	Tidspunkt
Oppstart administrativt	Desember 2025 – januar 2026
Drøfting av planprogram i styringsgruppe	Januar 2026
Drøfting av planprogram i formannskapet	Februar 2026
Høringsutkast planprogram behandles i formannskapet	Mars 2026
Høringsutkast planprogram behandles i kommunestyret	April 2026
Varsle oppstart av planarbeidet	April 2026
Høringsperiode planprogram, medvirkning	April – juni 2026
Drøfting av innspill i formannskapet	September 2026
Regionalt planforum	Oktober 2026
Vedtak planprogram - kommunestyret	Oktober 2026
Medvirkning – kommunale råd	November – Desember 2026
Utarbeiding av planforslag	November 2026 – Mars 2027
Politisk involvering	Mars – Mai 2027
Åpent møte og digital medvirkning	April 2027
Regionalt planforum	April 2027
Planforslag til politisk behandling – formannskap/kommunestyre	Juni 2027
Høring og offentlig ettersyn	Juni – oktober 2027
Ev. 2. gangs høring og offentlig ettersyn	
Endelig vedtak i kommunestyret	

Framdriftsplanen er foreløpig og vil måtte justeres underveis.

Medvirkning

Det legges vekt på en grundig prosess, der spesielt kommunale råd involveres. Oppstarten av planarbeidet har vært godt annonsert og opplyst om, både i aviser og sosiale medier.

Det vil videre bli egne drøftinger med ungdomsråd, eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Medvirkningstiltak vil bli gjennomført både i høringsperioder og i forbindelse med utarbeiding av planforslag. Aktuelle tiltak er åpne digitale møter, direkte kontakt med grunneiere og organisasjoner, og bruk av sosiale medier.

Det legges opp til drøftinger i regionalt planforum både i forbindelse med planprogrammet og før første gangs behandling av planforslag.